

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η σεξουαλική κακοποίηση δεν είναι μόνο μια πράξη βίας έναντι ενός παιδιού. Είναι επηρεασμός και επέμβαση στην υγιή ανάπτυξη ενός παιδιού

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Αρουσίου
antigoni.drousiou@phileleftheros.com

Εάν αλλάξει η νοοτροπία μας έναντι των παιδιών μας, εάν αντιληφθούμε ότι δεν είναι αντικείμενα που μας ανήκουν, εάν αποδεχθούμε ότι αυτό που μας βαρύνει είναι η ευθύνη να τα προστατεύουμε και τους δώσουμε αυτά που χρειάζονται για την ανάπτυξή τους, τότε και μόνο θα πετύχουμε την πραγματική καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών μας. Αυτό τονίζει η Αναστασία Παπαδοπούλου, πρόεδρος του Συμβουλίου Εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών «Φωνή». Σημειώνει πως το επόμενο μεγάλο έργο τους είναι η δημιουργία Κέντρου παροχής πολυεπίπεδης στήριξης και θεραπείας ενήλικων ατόμων που έχουν βιώσει σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση ως παιδιά. Θα παρουσιαστεί τον Οκτώβριο στην Επιτροπή Λανζαρότε, η οποία θα έλθει στην Κύπρο για να συζητήσει και παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τη διαδικασία.

Στην Κύπρο θα συνεδριάσει η Επιτροπή Λανζαρότε τον Οκτώβριο

«Δώσατε «Φωνή» στα παιδιά, αυτά έσπασαν τη σιωπή τους;»

«Όχι ακόμα στον βαθμό που θα θέλαμε, αλλά ξέραμε ότι θα ήταν μια μακροχρόνια διαδικασία. Το «Σπώστε τη σιωπή» που ήταν το σύνθημα της εκστρατείας «Ένα στα Πέντε» του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει ωφελήσει, γι' αυτό βλέπουμε κάθε χρόνο αύξηση στις καταγγελίες. Αλλά όταν γνωρίζουμε από έρευνες ότι 1 στα 4 παιδιά στην Κύπρο θα αντιμετωπίσει κάποιο είδους σεξουαλική κακοποίηση, τότε οι καταγγελίες έπρεπε να ήταν πολύ περισσότερες.

«Η μικρή υπερασπιστική Κύπρος της οικογένειας κρύβει τόσο μεγάλο ποσοστό σεξουαλικής κακοποίησης;»
«Δεν είμαστε τόσο διαφορετικοί από τον υπόλοιπο κόσμο και είναι καιρός να σταματήσουμε να το αρνούμαστε. Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών πάντοτε υπήρχε σε όλο τον κόσμο και και στην Κύπρο. Μπορεί να συμβεί σε οποιοδήποτε παιδί και σε οποιοδήποτε χώρο. Δεν υπάρχει προφίλ του θύματος, όπως δεν υπάρχει προφίλ του θύτη. Γι' αυτό είναι αναγκαίο η ενημέρωση και η ενδυνάμωση όλων των παιδιών.

«Η δημοσιοποίηση μπορεί να φέρει και αρνητικό αποτέλεσμα;»
«Εξαρτάται από τον τρόπο που γίνεται. Ο πρώτος μας στόχος είναι να πείσουμε τα θύματα να σπάσουν τη σιωπή τους και είναι αναγκαίο να δημοσιοποιούνται οι καταγγελίες, διότι αυτό δίνει θάρρος στα άλλα θύματα. Αλλά έχουμε δει πολλά παραδείγματα όπου ξεφύγαμε από την απλή δημοσιοποίηση της καταγγελίας και προχωρήσαμε στην περιγραφή των λεπτομερειών του περιστατικού. Αυτό δημιουργεί τεράστια φοβία στα θύματα διότι ξαναζούν το συμβάν μέσω των ΜΜΕ. Στο Hope for Children που διαχειρίζεται το Σπίτι για τα Παιδιά, μας είχαν πιάσει επηρεάστηκαν πολλά θύματα όταν η υπόθεσή τους είχε λάβει υπέρ της δέουσας δημοσιότητας. Γι' αυτό κάναμε πρόταση την πρώτη μας ημερίδα σε συνεργασία με την Ένωση Συντακτών, την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, την Επιτροπή Δεοντολογίας και τον Συνδέσμο Εκδοτών Διαδικτύου για να συζητήσουμε τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνονται αυτές οι δημοσιοποιήσεις. Υπάρχει μια γραμμή που δεν πρέπει ποτέ να την περνάμε. Οι ίδιοι οι λειτουργοί των ΜΜΕ πρέπει, και

είμαι σίγουρη μπορούν, να κρίνουν πότε η πληροφορία δίνει θάρρος σε ένα θύμα και πότε μετατρέπεται σε κανιβαλισμό. Η ημερίδα ήταν άκρως βοηθητική και με τα συμπεράσματά της αποφασίσαμε όπως η «Φωνή» σε συνεργασία με την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης συντάξουν έναν νέο οδηγό καλής πρακτικής.

«Τι δημιουργεί τη σιωπή των παιδιών;»

«Πολλοί παράγοντες. Γνωρίζουμε ότι 80% των περιστατικών γίνονται εντός του στενού κύκλου του παιδιού, άρα υπάρχει πρώτα ο φόβος ότι αν μιλήσω θα κάνω κακό στα δικά μου άτομα. Δεύτερο, είναι ο φόβος ότι αν μιλήσω, θα μου κάνουν περισσότερο κακό ο θύτης. Τρίτος σημαντικός παράγοντας είναι ο φόβος ότι δεν θα τους πιστέψει κανείς. Γι' αυτό πάντα λέμε στα θύματα ότι θα τους πιστέψουμε, θα τους προστατεύσουμε και θα τους βοηθήσουμε. Αλλά υπενθυμίζω ότι το «σπάσιμο της σιωπής» είναι ευθύνη όλων μας, όχι μόνο των θυμάτων. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, αν γνωρίζεις για κακοποίηση οφείλεις να το καταγγείλεις, αλλιώς είσαι κι εσύ ένοχος ποινικό αδίκηματος.

«Ποια διαδικασία ακολουθείται μετά την καταγγελία;»

«Αναλαμβάνει η Αστυνομία με το Γραφείο Ευμερείας ώστε το παιδί να πάει στο Σπίτι του Παιδιού. Εκεί θα γίνει η διερεύνηση του περιστατικού, η επίσημη κατάθεσή του σε εξειδικευμένο αστυνομικό που θα παρακολουθείται από τους αρμόδιους της πολιτμοτικής ομάδας. Αυτοί θα αποφασίσουν τη στήριξη και θεραπεία του παιδιού και ταυτόχρονα θα ξεκινήσει η νομική διαδικασία.

«Θα φύγει το παιδί από το σπίτι του;»

«Όχι όπου είναι δυνατό. Το Σπίτι του Παιδιού είναι χώρος διερεύνησης όχι διαμονής. Αν ο θύτης είναι στον ίδιο χώρο με το παιδί, αυτός θα απομακρυνθεί και θα του απαγορευτεί να πλησιάσει το παιδί. Αλλά χρειάζεται να δουλέψουμε περισσότερο τη διαδικασία έκδοσης διαταγμάτων απομάκρυνσης και απαγόρευ-

«Οι λειτουργοί των ΜΜΕ πρέπει να μπορούν να κρίνουν πότε η πληροφορία δίνει θάρρος σε ένα θύμα και πότε μετατρέπεται σε κανιβαλισμό»

σης του να πλησιάζει το θύμα ώστε αυτά να δίνονται άμεσα και αποτελεσματικά.

«Οι ποινές που επιβάλλονται;»

«Η νομοθεσία προβλέπει αυστηρότερες ποινές, από 10 χρόνια έως και δια βίου φυλάκιση ανάλογα του είδους της κακοποίησης. Δυστυχώς, βλέπουμε αποφράσεις δικαστηρίων που δεν ανταποκρίνονται στο πνεύμα της νομοθεσίας αλλά και άλλες που ανταποκρίνονται και δίνουν τα σωστά μηνύματα. Για κάθε απόφαση πρέπει να διαβάζουμε και τα γεγονότα της υπόθεσης και μετά να τις κρίνουμε.

«Είναι θέμα ενημερείας το τι είναι σεξουαλική κακοποίηση;»

«Είναι σημαντικό να αντιληφθούμε ότι η σεξουαλική κακοποίηση δεν είναι μόνο μια πράξη βίας έναντι ενός παιδιού. Είναι επηρεασμός και επέμβαση στην υγιή ανάπτυξη ενός παιδιού. Για αυτό και με τη νομοθεσία του 2014 ακόμη και η προσπάθεια για επαφή μπορεί να θεωρηθεί σεξουαλική κακοποίηση ή ακόμη και η απουσία επαφής όπως το να δείξεις πορνογραφικό υλικό σε παιδιά. Παλιά αυτά τα περιστατικά σπανίως έφταναν δικαστήριο. Με τον νέο νόμο δικάζονται πλέον πολύ περισσότερες υποθέσεις,

αν και ακόμη όχι όσες θα θέλαμε, επειδή κάποιες υποθέσεις ακόμη δύσκολα στοιχειοθετούνται.

«Μήπως χρειάζεται εκπαίδευση στα μέλη της Αστυνομίας;»

«Όλοι χρειάζονται και έτυχαν εκπαίδευσης. Αυτό που προσπαθούμε ως «Φωνή» να κάνουμε τώρα είναι να προχωρήσουμε στη συνεχή εκπαίδευση. Σε ορισμένες υπηρεσίες βρισκόμαστε ότι χρειάζεται περισσότερο εξειδίκευση, η οποία σχεδιάζεται.

«Τι είναι πρόληψη;»

«Όπως καταγράφεται στην Εθνική Στρατηγική η πρόληψη συγκεντρώνεται πρωτίστως στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Να ενδυναμώσεις τα παιδιά, να τους δώσεις τα εφόδια να μπορούν να αναγνωρίζουν τη σωστή συμπεριφορά από τη λάθος, το σωστό μυστικό από το λάθος και να μπορούν να λένε όχι. Είναι για παράδειγμα ο κανόνας του εσώρουχου, το ότι δεν πρέπει να σε αγγίζουν στον χώρο που καλύπτεται από το εσώρουχο. Προφύλασσαι όταν μάθεις για τις υγιείς σχέσεις, τον σεβασμό προς τον εαυτό σου και τους άλλους από την προηγουμένη ηλικία. Σε αυτό το κομμάτι καθυστερήσε η εφαρμογή. Αλλά έχουν γίνει πλέον σεμινάρια των εκπαιδευτικών της δημοτικής εκπαίδευσης για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και αρχίζει να εφαρμόζεται στο μάθημα της αγωγής της υγείας. Υπήρξε μάλιστα περίπτωση που όταν δασκάλα τους μάθαινε τον κανόνα του εσώρουχου ένα παιδί αποκάλυψε ότι του είχε συμβεί. Επειδή η δασκάλα είχε τύχει εκπαίδευσης ήξερε πώς να το χειριστεί. Αν δεν γινόταν η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση αυτό το παιδί 5-6 χρονών, δεν θα γνώριζε ότι ήταν λάθος και δεν θα έσπαζε τη σιωπή του.

«Μπορεί το παιδί να ξεπεράσει το τραύμα;»

«Ένα παιδί αν λάβει τη σωστή βοήθεια τον χρόνο που τη χρειάζεται, θα ξεπεράσει το τραύμα και θα μπορέσει να αναπτυχθεί ως υγιής ενήλικας. Είναι αυτό που ουδέποτε έλαβαν βοήθεια όταν ήταν παιδιά και γίνονταν η σεξουαλική κακοποίηση, οι οποίοι ποτέ

Νέο τριετές σχέδιο δράσης της «Φωνής»

«Η Εθνική Στρατηγική είναι εκεί, το θέμα είναι πώς υλοποιούνται οι πολιτικές της;»

«Κάποιες δράσεις υλοποιούνται επαρκώς, κάποιες όχι. Αλλά ο ρόλος της «Φωνής» είναι ακριβώς αυτός. Η «Φωνή» δημιουργήθηκε για να εφαρμόσει, να επιβλέπει και όπου υπάρχει ανάγκη να επιβάλει την εθνική στρατηγική, η οποία εξάλλου είναι απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Αυτό θα κάνουμε.

«Η Εθνική Στρατηγική λήγει το 2019;»

«Ναι, τα πρώτα τρία χρόνια κάναμε το Σπίτι του Παιδιού, την εκπαίδευση των υπηρεσιών, τη διαδικασία για να στηθεί η «Φωνή» και να αρχίσουν οι υπηρεσίες να αντιμετωπίζουν σφαιρικά το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης. Το φθινόπωρο θα υποβάλουμε προς έγκριση το νέο τριετές σχέδιο δράσης της στρατηγικής.

«Τι θα περιλαμβάνει η νέα Εθνική Στρατηγική 2020-23;»

«Πρώτη δράση θα είναι η προκήρυξη νέας έρευνας η οποία θα μας δώσει αναλυτικά στοιχεία για το τι γίνεται μέσα στην κοινωνία, όχι απλά το τι καταγγέλλεται. Οι πληροφορίες από την έρευνα θα καθοδηγήσουν ακόμη καλύτερα τις δράσεις μας. Επίσης θα δώσουμε περισσότερη σημασία στις παρεμβάσεις προς τους θύτες και ακόμη περισσότερη έμφαση στο να προσεγγίσουμε τα παιδιά. Επίσης, ενώ είχε γίνει προσπάθεια στην πρώτη στρατηγική, να εμπλέξουμε άλλους οργανισμούς όπως τον ΚΟΑ και τους δήμους που απασχολούν χιλιάδες παιδιά και είχαν αποδεχτεί να κάνουν δράσεις, τελικά δεν προλάβαμε μια που η «Φωνή» ιδρύθηκε μόλις πριν ένα χρόνο. Έτσι στο επόμενο σχέδιο δράσης θα εντείνουμε τις προσπάθειες ώστε να πραγματοποιηθούν. Ένας άλλος χώρος που θα απευθυνθούμε είναι οι επαγγελματίες υγείας, ψυχολόγοι, γιατροί, παιδίατροι, οι οποίοι συχνά είναι από τα πιο κοντινά πρόσωπα σε ένα παιδί. Πρέπει να εμπλέξουμε όσους περισσότερους γίνεται από την κοινωνία των πολιτών για να έχουμε πραγματικά αποτελεσματική αντιμετώπιση.

Οι παιδεραστές δεν είναι άρρωστοι, είναι απλά εγκληματίες

«Υπάρχει το προφίλ του παιδιού-θύματος;»
«Όχι, αλλά υπάρχουν περιστάσεις που το καθιστούν πιο ευάλωτο. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι δεν έχει στήριξη στην οικογενειακή του κατάσταση ή ότι έχει παιγνιούτες σε επικίνδυνες καταστάσεις. Στην αναζήτηση για τον εντοπισμό αυτών των περιστάσεων θα εφαρμοστεί σε λίγους μήνες ένα σύστημα καταγραφής περιστατικών από κάθε υπηρεσία. Το πρόγραμμα αυτό κατοχυρώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μετά από πρόταση που είχε κατατεθεί από την Ελλάδα μαζί με άλλες 10 χώρες συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου και θα μας δώσει ανεκτίμητα στοιχεία για τα θύματα, τους θύτες και τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες λαμβάνουν χώρα τα περιστατικά.

«Απευθύνεστε στους γονείς;»
«Συνεργαζόμαστε με τις Ομοσπονδίες Γονέων και τη Σχολή Γονέων. Δυστυχώς όσες φορές προσπαθήσαμε να οργανώσουμε συγκεντρώσεις ή σεμινάρια προς γονείς, το ενδιαφέρον ήταν πολύ μικρότερο από ό,τι ελπίζαμε. Πρέπει να βρούμε τον σωστό τρόπο να τους προσεγγίσουμε. Στην ιστοσελίδα μας www.toni.org.cy υπάρχουν συγκεκριμένα κείμενα που απευθύνονται στους γονείς δίνοντας πληροφορίες για την αναγνώριση σημάδιων, ενημέρωση για τους κινδύνους του διαδικτύου και καθοδήγηση για τις διαδικασίες.

«Μπορεί να νιώθουν ότι αυτό δεν τους αφορά;»
«Ισως, αλλά αυτό οφείλεται στην άγνοια. Το κάθε παιδί, και το δικό σου παιδί, κινδυνεύει όσο κι αν πιστεύεις το αντίθετο. Δυστυχώς, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε όλους τους κινδύνους που υπάρχουν ιδιαίτερα στο διαδίκτυο, γι' αυτό δεν μπορούμε να τα προστατεύσουμε επαρκώς εκτός εάν και εμείς ενημερωθούμε και εάν δώσουμε στα παιδιά μας τα εφόδια να προστατεύουν τον εαυτό τους.

«Μπορεί ένας θύτης να γιαιρευτεί;»

«Δεν είναι όλοι οι θύτες παιδόφιλοι. Ακόμη ένας μύθος. Ο παιδόφιλος είναι μια ψυχιατρική ασθένεια αλλά μόνο 1 στους 10 από τους θύτες που καταδικάζονται είναι παιδόφιλοι. Οι 9 στους 10 των παιδεραστών είναι άτομα τα οποία δεν έβαλαν όρια στη συμπεριφορά τους. Δεν είναι άρρωστοι, είναι απλά εγκληματίες. Για αυτό δεν υπάρχει προφίλ του θύτη. Μπορεί να είναι οποιοσδήποτε.

«Οι θύτες αρχίζουν με παιδική πορνογραφία;»

«Κάποιοι ναι, μπορεί να αρχίσουν βλέποντας ή αγοράζοντας παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο. Μια παγκόσμια έρευνα που έγινε στην Ολλανδία βρήκε ότι 3 στους 4 που αγοράζουν παιδική πορνογραφία ή προσπάθησαν να προσεγγίσουν παιδιά μέσω του διαδικτύου ήταν άνθρωποι οικογενειάρ-

χες με σταθερή εργασία. Από αυτούς ένας στους τέσσερις προχώρησε και σε πράξη παιδεραστίας. Την παιδική πορνογραφία την κατατάσσει το Συμβούλιο της Ευρώπης ως σεξουαλική κακοποίηση. Άρα όταν ακούμε ότι συλλαμβάνουν άτομα με 2-3 χιλιάδες τέτοιες φωτογραφίες ή βίντεο, να σκεφτόμαστε ότι κακοποιήθηκαν 2-3 χιλιάδες φορές παιδιά, για να δημιουργηθούν τα αρχεία. Γι' αυτό πρέπει να είναι εξίσου αυστηρές οι ποινές για την παιδική πορνογραφία.

Είμαστε στον σωστό δρόμο

«Τι μάθατε από την πορεία που ξεκινήσατε πριν 3 χρόνια ως σύμβουλος για την Εθνική Στρατηγική;»

«Ότι ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπίσεις ένα πρόβλημα είναι να δεχτείς ότι υπάρχει. Ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να αντιμετωπίσεις ένα πρόβλημα είναι ομαδικά. Επίσης, ότι οι λύσεις είναι συχνά πολύ πιο απλές από ό,τι πιστεύουμε, φτάνει να υπάρχει η βούληση να κάνεις μερικά απλά βήματα, ακόμα κι αν αυτά είναι εντελώς εκτός του δρόμου που πήγαίνες. Δηλαδή, πρέπει να είσαι πρόθυμος να αλλάξεις κατεύθυνση. Τα τελευταία τρία χρόνια, όμως, μετά την εκπόνηση της Εθνικής Στρατηγικής, νιώθω ότι τουλάχιστον είμαστε στον σωστό δρόμο.

«Πριν δεν ήμασταν;»

«Σίγουρα δεν ήμασταν στον σωστό δρόμο αφού δεν δεχόμασταν καν ότι είχαμε πρόβλημα, εξού και ήμασταν εγκλωβισμένοι σε διαδικασίες και νομοθεσίες που δεν αναγνώριζαν την ανάγκη για συλλογική και πολυ-επιμετική αντιμετώπιση του προβλήματος. Με την Εθνική Στρατηγική και τις δράσεις της, να έχουμε μπει στον σωστό δρόμο αλλά είμαστε ακόμη στην αρχή του.

«Έχουμε πρόβλημα νοοτροπίας και αντίληψης;»

«Πιστεύω να και όχι μόνο για τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών αλλά για κάθε είδους κακοποίησης και παραμέλησης. Όλοι βλέπουμε τελευταίως ότι τα παιδιά μας βρίσκονται σε κρίση, με κινδύνους έναντι ακόμη και της ίδιας τους της ζωής. Εμείς φταίμε διότι δεν τους δίνουμε σωστή παιδεία, τα εφόδια για τη σωστή τους ανάπτυξη, για να δημιουργήσουν δική τους κρίση, να βάζουν όρια στη συμπεριφορά τους και στη συμπεριφορά άλλων έναντι τους. Και κινδυνεύουμε να χάσουμε την επόμενη γενιά.

«Ποιος ο στόχος τη νέα 3ετία;»

«Ο ίδιος με την προηγούμενη. Να σπάσουν τη σιωπή τους όσα περισσότερα θύματα γίνεται και να μειωθούν τα περισσότερα όσο περισσότερο γίνεται. Κυρίως είναι η αλλαγή νοοτροπίας σε όλους, είτε στους κρατικούς θεσμούς είτε στην κοινωνία. Εάν αλλάξει η νοοτροπία μας έναντι των παιδιών μας, εάν αντιληφθούμε ότι τα παιδιά δεν είναι αντικείμενα που μας ανήκουν, εάν αποδεχθούμε ότι αυτό που βαρύνει εμάς είναι απλά η ευθύνη, νομική αλλά κυρίως ηθική, να τα προστατεύουμε και να τους δώσουμε αυτά που χρειάζονται για την ανάπτυξή τους, τότε και μόνο θα πετύχουμε την πραγματική καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών μας.

Το κάθε παιδί και το δικό σου παιδί κινδυνεύει, όσο κι αν πιστεύεις το αντίθετο

Φταίμε για τα παιδιά μας, διότι δεν τους δίνουμε σωστή παιδεία και εφόδια

